

УДК 373.2
О64

Серія «Заклад дошкільної освіти. Вихователю»
Заснована 2018 року

О64 Організація освітнього процесу від вересня до травня. 5-й рік життя. Частина 1 / уклад.: А. М. Щербак — 2-ге вид., перероблене, доповнене — Х. : ВГ «Основа», 2018. — 348 [4] с., табл. — (Серія «Заклад дошкільної освіти. Вихователю»).

ISBN 978-617-00-3430-4.

Посібник містить орієнтовне планування організації життєдіяльності дітей п'ятого року життя за блочно-тематичним принципом. Наведено перспективне планування на весь навчальний рік та планування занять за такими освітніми лініями: «Дитина в соціумі», «Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування», «Логіко-математичний розвиток», «Ознайомлення з природним довкіллям», «Художньо-продуктивна діяльність». Також розміщено циклограми трудової, ігрової, дослідно-експериментальної діяльності дітей і циклограми спостережень на навчальний рік, на основі яких складаються календарні плани. Розроблені підходи до планування є універсальними, відповідають змісту Базового компонента дошкільної освіти та вимогам чинних програм, зокрема, «Дитина» та «Українське дошкілля». Видання рекомендоване вихователям груп дітей п'ятого року життя закладів дошкільної освіти.

УДК 373.2

ISBN 978-617-00-3430-4

© Щербак А. М., укладання 2018
© ТОВ «Видавнича група “Основа”», 2018

ЗМІСТ

Передмова	5
Перспективне планування життєдіяльності дітей п'ятого року життя	7
Вересень	8
Тема блоку «Мій дитячий садок» (I, II тиждень)	11
Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	11
Логіко-математичний розвиток	24
Ознайомлення із соціумом	27
Ознайомлення з природним довкіллям	35
Художньо-продуктивна діяльність	39
Тема блоку «Ми — маленькі дошкільнята»	49
Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	49
Логіко-математичний розвиток	63
Ознайомлення із соціумом	67
Ознайомлення з природним довкіллям	75
Художньо-продуктивна діяльність	80
Циклограма дидактичних ігор	89
Циклограма рухливих ігор	90
Циклограма спостережень	92
Циклограма трудової діяльності	94
Циклограма дослідно-експериментальної діяльності	95
Жовтень	96
Тема блоку «Чарівниця осінь» (I, II тиждень)	99
Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	99
Логіко-математичний розвиток	112
Ознайомлення із соціумом	117
Ознайомлення з природним довкіллям	125
Художньо-продуктивна діяльність	130
Тема блоку «Україна — моя Батьківщина» (III, IV тиждень)	138
Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	138
Логіко-математичний розвиток	150
Ознайомлення із соціумом	153
Ознайомлення з природним довкіллям	161
Художньо-продуктивна діяльність	165
Циклограма рухливих ігор	173
Циклограма дидактичних ігор	175

Циклограма спостережень	176
Циклограма трудової діяльності	177
Циклограма дослідно-експериментальної діяльності	179
Листопад	180
Тема блоку «Хто як до зими готується?» (I, II тиждень)	183
Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	183
Логіко-математичний розвиток	190
Ознайомлення із соціумом	193
Ознайомлення з природним довкіллям	197
Художньо-продуктивна діяльність	200
Тема блоку «Від лану — до столу» (III, IV тиждень)	208
Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	208
Логіко-математичний розвиток	221
Ознайомлення із соціумом	225
Ознайомлення з природним довкіллям	234
Художньо-продуктивна діяльність	239
Циклограма рухливих ігор	247
Циклограма дидактичних ігор	249
Циклограма спостережень	250
Циклограма трудової діяльності	251
Циклограма дослідно-експериментальної діяльності	252
Грудень	253
Тема блоку «Ой, весела в нас зима» (I, II тиждень)	256
Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	256
Логіко-математичний розвиток	269
Ознайомлення із соціумом	275
Ознайомлення з природним довкіллям	284
Художньо-продуктивна діяльність	288
Тема блоку «Чарівний світ казки» (III, IV тиждень)	297
Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	297
Логіко-математичний розвиток	315
Ознайомлення із соціумом	318
Ознайомлення з природним довкіллям	326
Художньо-продуктивна діяльність	330
Циклограма дидактичних ігор	338
Циклограма рухливих ігор	339
Циклограма спостережень	341
Циклограма трудової діяльності	343
Циклограма дослідно-експериментальної діяльності	345
Література	346

ПЕРЕДМОВА

На сучасному етапі розвитку дошкільної освіти відбувається модернізація її змісту відповідно до вимог державного стандарту — Базового компонента дошкільної освіти у новій редакції. Крім того, педагоги закладів дошкільної освіти працюються в умовах варіативності програм, їхнього вибору. Постає проблема якісного планування та організації життєдіяльності дітей відповідно до сучасних підходів та вимог чинних програм. Кожна з програм має свої концептуальні засади, особливості, структуру. Водночас незмінними залишаються методичні підходи до організації різних напрямів розвитку дитини-дошкільника, форми та методи роботи, режим дня тощо. Важливою умовою ефективності освітнього процесу є раціональне перспективне та календарне планування, що допомагає педагогові якісно організувати різні форми спеціально організованої та самостійної діяльності дітей протягом дня. Особливої підготовки вихователя завжди потребувало заняття.

Посібник містить перспективне планування життєдіяльності за блочно-тематичним принципом у групі п'ятого року життя. Згідно з перспективним планом розроблено планування занять за такими освітніми лініями: «Дитина в соціумі», «Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування», «Логіко-математичний розвиток», «Ознайомлення з природним довкіллям», «Художньо-продуктивна діяльність». А також розміщено циклограми трудової, ігрової, дослідно-експериментальної діяльності дітей і циклограми спостережень на навчальний рік. Згідно з циклограмами вихователь може планувати та здійснювати ці види організації життєдіяльності дошкільників протягом дня. Незмінно актуальними залишаються завдання соціально-морального, емоційно-ціннісного, креативного

розвитку, незалежно від того визначені вони окремо в програмі чи ні. Запропоновані розробки містять завдання для реалізації цих ліній розвитку через інтеграцію в різні види діяльності дошкільників. Розроблені підходи до планування є універсальними, відповідають змісту Базового компонента дошкільної освіти та вимогам чинних програм, зокрема «Дитина» та «Українське дошкілля».

Розробки занять скомпоновано за напрямками розвитку дитини й темами блоку. Кожен вихователь матиме можливість скористатися ними для укладання календарного плану відповідно до розкладу занять безпосередньо у своїй групі.

Над створенням посібника працювали: Щербак Алеся Миколаївна, Івлева Олександра Ростиславівна, Мирошниченко Ольга Юріївна, Моторикіна Тетяна Михайлівна, Семотюк Ганна Юріївна, Левіт Тетяна Іванівна, Христосєва Наталія Сергіївна, Попова Марина Володимирівна.

ПЕРСПЕКТИВНЕ ПЛАНУВАННЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ П'ЯТОГО РОКУ ЖИТТЯ

Розподіл тем на навчальний рік

№ з/п	Місяць	Блок	Тема блоку
1	Вересень	I	Мій дитячий садок
		II	Ми — маленькі дошкільнята
2	Жовтень	I	Чарівниця Осінь
		II	Україна — моя Батьківщина
3	Листопад	I	Хто як до зими готується?
		II	Від лану — до столу
4	Грудень	I	Ой, весела в нас зима!
		II	Чарівний світ казки
5	Січень	I	Зимові розваги
		II	Про здоров'я потрібно дбати
6	Лютий	I	Ми — жителі планети Земля
		II	Людина працею славна
7	Березень	I	Я та моя родина
		II	Зустрічаємо весну
8	Квітень	I	Світ прав дитини
		II	Безпека дитини
9	Травень	I	Усе квітує і співає
		II	Знай, люби, оберігай рідний край!

ВЕРЕСЕНЬ

Орієнтовне перспективне планування освітнього процесу

День тижня	Тема блоку «Мій дитячий садок»			Тема блоку «Ми — маленькі дошкільнята»	
	I тиждень Тема. Збудуєш освіту — побачиш більше світу	II тиждень Тема. Наш дитячий садок	III тиждень Тема. Шануй сам себе — шануватимуть люди тебе	IV тиждень Тема. Наші почуття	
Понеділок	1. Здоров'я та фізичний розвиток 2. Ознайомлення з природним довкіллям Тема. Осінній букет 3. Художньо-продуктивна діяльність (малювання)	1. Здоров'я та фізичний розвиток 2. Ознайомлення з природним довкіллям Тема. Гриби 3. Художньо-продуктивна діяльність (малювання)	1. Здоров'я та фізичний розвиток 2. Ознайомлення з природним довкіллям Тема. Комахи 3. Художньо-продуктивна діяльність (малювання)	1. Здоров'я та фізичний розвиток 2. Ознайомлення з природним довкіллям Тема. Лікарські рослини 3. Художньо-продуктивна діяльність (малювання)	
Віторок	1. Художньо-продуктивна діяльність (ліплення) Тема. Пірамідка 2. Ознайомлення із соціумом Тема. Мій дитячий садок 3. Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	1. Художньо-продуктивна діяльність (ліплення) Тема. Осінні квіти 2. Ознайомлення із соціумом Тема. Найдоржча в світі України 3. Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	1. Художньо-продуктивна діяльність (ліплення) Тема. Квітка -веселка 2. Ознайомлення із соціумом Тема. Герб України 3. Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	1. Художньо-продуктивна діяльність (аплікація) Тема. Серветка для друга 2. Ознайомлення із соціумом Тема. Пригоди Колобка (ляльковий театр) 3. Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування	

День тижня	Тема блоку «Мій дитячий садок»	Тема блоку «Ми — маленькі дошкільнята»
	<p>I тиждень Тема. Здобудеш освіту — побачиш більше світу</p> <p>Тема. У дитсадочку весело</p> <p>4. Здоров'я та фізичний розвиток</p>	<p>III тиждень Тема. Шануй сам себе — шануватимуть люди тебе</p> <p>Тема. У дитсадочку друзів маю</p> <p>4. Здоров'я та фізичний розвиток</p>
Середа	<p>Тема. Іграшки в дитячому саду</p> <p>4. Здоров'я та фізичний розвиток</p> <p>1. Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування (елементи грамоти)</p> <p>Тема. Наш дитячий садок</p> <p>2. Художньо-продуктивна діяльність (музика)</p>	<p>Тема. Невиховане мишеня вчиться спілкуватися</p> <p>4. Здоров'я та фізичний розвиток</p> <p>1. Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування (елементи грамоти)</p> <p>Тема. Ввічливі малята</p> <p>2. Художньо-продуктивна діяльність (музика)</p>
Четвер	<p>1. Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування</p> <p>Тема. Пригоди Іванка в дитячому саду</p> <p>2. Логіко-математичний розвиток</p> <p>Тема. Буратіно на гостині у дітей</p> <p>3. Здоров'я та фізичний розвиток</p>	<p>1. Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування</p> <p>Тема. Праця в дитячому саду</p> <p>2. Логіко-математичний розвиток</p> <p>Тема. Зайчик-побігайчик</p> <p>3. Здоров'я та фізичний розвиток</p>

День тижня	Тема блоку «Мій дитячий садок»		Тема блоку «Ми — маленькі дошкільнята»	
	І тиждень Тема. Збудеш освіту — побачиш більше світу	ІІ тиждень Тема. Наш дитячий садок	ІІІ тиждень Тема. Шануй сам себе — шануватимуть люди тебе	ІV тиждень Тема. Наші почуття
	<p>1. Художньо-продуктивна діяльність (художня література)</p> <p>Тема. Читання віршів К. Перелісної «До са- дочка», А. Костецького «Пісочниця», Н. Забіли «Ясоччин садок»</p> <p>2. Художньо-продуктивна діяльність (музика)</p> <p>3. Ознайомлення із соці-умом</p> <p>Тема. Про безпеку на до-розі</p>	<p>1. Художньо-продуктивна діяльність (художня література)</p> <p>Тема. Читання опові-данья В. Вовк «Лінива Оленка», вірша Н. Забіли «Марина Дмитрівна»</p> <p>2. Художньо-продуктивна діяльність (музика)</p> <p>3. Ознайомлення із соці-умом</p> <p>Тема. Буду чистим та охайним</p>	<p>1. Художньо-продуктивна діяльність (художня література)</p> <p>Тема. Читання оповіда-ння В. Сухомлинсько-го «Лялька під дощем», віршів Р. Завадовича, «Лялька», І. Січовика «Грашки», Ю. Шкруме-ляка «Галія-праля»</p> <p>2. Художньо-продуктивна діяльність (музика)</p> <p>3. Ознайомлення із соці-умом</p> <p>Тема. Людина — найцін-ніший скарб</p>	<p>1. Художньо-продуктивна діяльність (художня література)</p> <p>Тема. У тісноті та в добрі друзі були</p> <p>2. Художньо-продуктивна діяльність (музика)</p> <p>3. Ознайомлення із соці-умом</p> <p>Тема. Віночок для Ка-трусі</p>
ВПИНЬ, П				

ТЕМА БЛОКУ «МІЙ ДИТЯЧИЙ САДОК» (I, II ТИЖДЕНЬ)

Розвиток мовлення і культура мовленнєвого спілкування

Тема. У дитсадочку весело

Мета: удосконалювати навички дітей складати розповіді з власного досвіду (*за допомогою вихователя*); формувати вміння висловлювати своє ставлення до дитячого садка; розвивати мовленнєву компетентність; формувати вміння складати прості та поширені речення; учити працювати в групах; збагачувати словник дітей прислів'ями; стимулювати вживання порівнянь; виховувати уважність, турботливе ставлення одне до одного, уміння по-різному виявляти свої добрі почуття.

Матеріал: вірш М. Познанської «Здрастуй, хлопчику маленький!»; лялька (*хлопчик*); «чарівний клубочок»; світлини із зображення облич дітей із різним настроєм.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Організаційний момент

Вихователь читає вірш М. Познанської

ЗДРАСТУЙ, ХЛОПЧИКУ МАЛЕНЬКИЙ!
Здрастуй, хлопчику маленький!
Йди в кімнату, ручку дай.
Хоч у нас ти і новенький, не соромсь, за стіл сідай.
Будеш снідати із нами: ось оладки, ось де чай.
Плачеш? Хочеться до мами? Ой не треба, не скучай!
В нас ведмедик є і м'ячик, коник он стоїть в кутку.
Подивись, ніхто не плаче у дитячому садку.

Діти звертають увагу на новенького хлопчика Іванка (*ляльку*).

2. Дидактична гра «Нумо познайомимось»

Мета: розвивати мовленнєву компетентність.

Хід гри

— Діти, нумо познайомимось з хлопчиком за допомогою «клубочка».

Діти утворюють коло. Вихователь передає дітям «клубочок» і говорить: «Мене звать Тетяна Михайлівна. Я дуже люблю всіх своїх діточок. Ми разом граємося, навчаємося, спілкуємося». Діти по черзі передають «клубочок» та складають подібні речення.

3. Дидактична вправа «Поясни вислів»

— Нас усіх з'єднав клубочок у красивий віночок. Пояснять вислів «Діти у садочку, як квіти у віночку».

— Чому дітей порівнюють із квітами?

— Із чим порівнюється дитячий садок?

— Із чим ще можна порівняти садочок?

— Так, садочок схожий і на віночок, і на вулик, бо в ньому і добре, і затишно, і всі турбуються одне про одного.

4. Дидактична гра «Ознайомимо Іванка з дитячим садком»

Мета: перевірити рівень засвоєння назв кімнат дитячого садка; вправляти в умінні узгоджувати іменники з прикметниками, складати поширені речення.

Хід гри

Вихователь пропонує дітям ознайомлювати Іванка з приміщеннями дитячого садка.

— Як називається будинок, куди прийшов Іванко?

— Які кімнати є у дитсадку?

— Де ви роздягаєтеся, прийшовши до дитячого садка?

— Де зберігається одяг?

— Де ви спите вдень?

— Що є в спальні?

— Де ви граєтесь?

— Що є в ігровій кімнаті?

— Де проходять наші свята?

— Що є в музичній залі?

— Чим займаються діти протягом дня?

— Що вам найбільше подобається у садочку?

Діти дають відповіді повними поширеними реченнями.

— Іванко дякує вам та хоче залишитися в дитячому садку.

5. Дидактична вправа «Ніколи не сумуй»

— Діти, колись до нашого садочка приходив фотограф та залишив тут світлини. Погляньмо на них!

Діти розглядають світлини із зображенням сумного, здивованого, веселого, засмученого облич.

— Назвіть настрої дітей. Чому у дітей такий настрій?

— Я вас об'єднаю у групи, дам кожній групі світлину, а ви поміркуєте про те, що може здивувати, засмутити, потішити людину. Потім ви придумаете, як втішити ображеного, відповісти на запитання здивованого, порадіти разом з усміхненим та розповісте це нам.

Зразок. Здивувати дитину може незнайома та цікава іграшка; відповіді на запитання здивованого можна роз'яснивши йому та показавши йому принцип дії нової іграшки.

— Зараз ви працювали в групах. Як ви вважаєте: краще працювати разом чи поодиноці? Чому?

— Послухайте прислів'я, у якому йдеться про це: «Гуртом і каша ліпше їсться». Спробуйте пояснити зміст цього прислів'я.

— Коли ми працюємо гуртом, то швидше виконуємо роботу. Коли ми працюємо у групах, то знаходимо кілька варіантів виконання завдання. Навіть якщо кашу сядемо їсти разом, то ми з'їмо її швидше.

6. Фізкультхвилинка

Діти виконують рухи за текстом вірша.

Раз! Два! Час вставати — будемо відпочивати.
Три! Чотири! Присідаймо, швидко втому проганяймо.
П'ять! Шість! Всі засміялись, разом всі понахилились.
Сім! Вісім! Час настав повернутися до справ.
Дев'ять! Десять! Будемо грати, «Що не так» — визначати!

7. Дидактична гра «Що не так?»

— Намалуйте синім олівцем дерево та яблука на ньому.

Дітям потрібно визначити, що не так.

Зразок. Дерево не може бути синім, його потрібно малювати коричневим олівцем, бо кора у дерева коричневого кольору, а яблука на дереві можна малювати червоним, жовтим, зеленим олівцями.

Орієнтовні ситуації для розгляду:

- дитина малює дерево та яблука на ньому синім олівцем;
- усі саджають квіти, дерева, а одна дитина стоїть без роботи;
- діти збирають урожай, а одна дівчина набрала так багато фруктів, що не може утримати їх у руках;
- двоє їдять щось смачне, а третій — ні;
- діти граються, але в однієї дитини немає іграшок;
- дитина плаче;
- дитина намагається перейти вулицю на червоне світло.

8. Підсумок

— Як ви розумієте зміст прислів'я: «Одному не під силу — клич товаришів»?

— Іванкові дуже сподобалося у дитячому садочку, тому він вирішив, що відвідуватиме нашу групу.

— А вам що найбільше сподобалося сьогодні?

— Чого ви навчилися?

— Яке прислів'я запам'ятали?

Тема. Пригоди Іванка в дитячому садку

Мета: продовжити вдосконалювати діалогічне мовлення дітей, граматичну правильність мовлення; розширювати та

активізувати словник дітей; формувати вміння розповідати про правила поведінки в дитячому садку; учити працювати із сюжетними картинками, розповідати про їхній зміст; аналізувати і порівнювати дії; уважно слухати художні твори та вести бесіду за їхнім змістом.

Матеріал: лялька Іванко (або інший персонаж); картини з навчально-методичного комплекту А. Богуш, Н. Гавриш «Запрошуємо до розмови» («Приємний вечір», «Граємо разом і поряд»); зображення із серії «Правила поведінки».

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Організаційний момент

Доброго ранку, рідний наш дім!
 Доброго ранку, діткам усім!
 Доброго ранку, сонечку ясному!
 Доброго ранку, садочку прекрасному!

Вихователь звертає увагу на ляльку Іванка та розкидані біля нього іграшки, повідомляє дітям, що він, забігши до групової кімнати, усе порозкидав на своєму шляху.

— Що роблять діти, заходячи до групової кімнати?

— Який вигляд мала б група, як би так заходили всі діти й дорослі?

— Назвіть основні правила поведінки в дитячому садочку.

2. Дидактична гра «Правила поведінки»

Вихователь показує дітям картку з серії «Правила поведінки». Малюки обговорюють її та розігрують у ролях.

3. Дидактична гра «Знайди спільне»

Вихователь пропонує дітям розглянути сюжетні картини «Приємний вечір» та «Граємо разом і поряд». Діти називають, які спільні дії вони роблять і в дитячому садку, і в дома: пояснюють, чи правильно чинять діти на картинках.

4. Фізкультхвилинка

Діти виконують рухи за текстом вірша.

Раз! Два! Час вставати
 Будемо відпочивати.
 Три! Чотири! Присідаймо,
 Швидко втому проганяймо.
 П'ять! Шість! Всі засміялись,
 Разом всі понахилиялись.
 Сім! Вісім! Час настав
 Повернутися до справ.
 Дев'ять! Десять! Будемо грати,
 «Так чи ні» визначати.